

A HONVÉD.

Első magyar katonai hetilap.

Folyvást megrendelhető

a „Honvéd“ mult évi júl.—decz. folyama.

Ára 3 frt.

A megrendelések Heckenast G. kiadóhoz (Pest, egyetem-utca 4. szám) czímzendők.

Katonai szaktekintélyek közreműködésével
szerkeszti

GRÓF BETHLEN OLIVÉR

honvéd alezredes.

A lap szellemi részét illető közlemények
a szerkesztőhöz

Pest, városligeti fasor,
lövölde tözsomszédságába
intézendők.

Komlóssy Lajos m. kir. honvédőrnagy.

Született Debreczenben 1811. évben; atyja Komlóssy Dániel városi tanácsnok és főkapitány volt; első tanulmányait a debreczeni ref. főiskolában kezdte, a pozsonyi lyceumban folytatta, s az eperjesi collegiumban végezte, kitünően.

1829-ben mint végzett jogász a 9-ik számú b. Frimont huszár-ezredbe hadapród minőségbe lépett, s ugyanott 1831. január havában hadnagygyá neveztetett ki, 1839-ben főhadnagygyá, 1845-ben pedig alszázadosból főszázadossá léptetett elő.

Ez idő lefolyása alatt több állomási helyen volt, u. m. Magyar-, Stájer- és Csehországokban. 1847-ben főszázadosi minősége megtartása mellett elhagyá az ezredet, azonban a sors úgy akará, hogy csak rövid időre, mert már 1848. július 1-jén István nádor által gr. Batthyány Lajos miniszterelnök ellenjegyzése mellett nemzetőri őrnagygyá neveztetvén, a hajdu-kerületi lovasság vezérletét vette át.

Miután a nemzetőrség mozgósítani rendeltetett, Komlóssy már augusztus havában megkezdé a táborozást a hajduvárosokban, s október első felében 368 teljesen felszerelt önkéntes lovast sikerült kiállitnia, s meglehetősen begyakorolva, rendelkezhető állapotba tenni.

Ezen önkéntes csapattal már október 20-án Verbász alatt táborozott, honnan néhány nap mulva egy szakaszt Feketehegyre küldött, hét szakasszal pedig Ó-Becsére rendeltetett, a hol egészen 1849. február haváig maradt, s részt vett a rácz helységek körülzárolása-, az ottani vidéken számosan előfordult csatározásokban s tüntetésekben.

Fack tábornok leköszönése alkalmával az ó-becsei dandárparancsnokságot vette át, mint minőségben a legidősebb törzstiszt, s azt mindaddig vezérelte, míg *Lenkey János*, később pedig *gr. Vécsey Károly* tábornok a parancsnokságban egymásután következtek.

Komlóssy, dandárnoki magaviseletéért a hajdukerülettől, s a magyar hadügyminiszteriumtól egyiránt nyert elismerő okmányt.

Ezen dandár 1849. febr.

elején a Tisza mellé indult, s Czibakházán *Vetter* altábornagy vezénylete levő hadsereghez csatlakozott, a hol Komlóssy lovas-csapatja *Máriássy János* ezredes hadosztályába osztatott.

Részt vett az emlékezetes szolnoki csatában, mely a magyarok fényes győzelmével végződött. Ez alkalommal Komlóssy lovas csapatjára nagyon felingerült *Damjanics*, hogy a Török-Szent-Miklós felől az osztrákok által lerombolt, de mozgó deszkák felhányása által ismét némileg járhatóvá tett Tisza hidján, melyen a lovak lábai keresztül szakadtak, nem volt képes elég gyorsan átkelni, s a Zagyva felé menekült ellenséget üldözöbe nem vehette. Azonban a hajdu-lovasság ezen elkésését jóvá tette azáltal, hogy azon nagyszerű szállitmányt, mely Abony felől Szolnokba a császáriak részére vasuton érkezett, egy üteg segélyével elfogta. A zsákmány igen gazdag volt, élelmi szerekben leginkább, azonfelül Jellachich pénztára is kézre került.

Komlóssy részt vett a tápió-bicskei és az isaszegi csatában; az elsöben az utócsapathoz levén osztva, a másodikban az összes magyar hadsereg tartalék löszereinek a csatater közelében való szállitásával bizatott meg. E nehéz feladatot ügyesen oldotta meg; a társzekereket, melyeket az égő erdőn át kellett vinni, vizes pokróczokkal boritatta le, s a löszerkészletben megfogyatkozott *Aulich* hadtestének épen a válságos pillanatban adta át az épségben áthozott társzekereket, s *Aulich* e napon nagy szolgálatot tett ügyünknek.

Ez időtől fogva Komlóssy csapatja *Aulich* hadtestébe volt osztva, s az ezen vezér által tett számos tüntetésekben mindenütt részt vett.

Miután a hajdu-kerületi önkéntes lovas-csapat hat hónapi hadiszolgálat után hazabocsáttatott, Komlóssy az 5. számú huszárezredhez őrnagynak osztatott be, s a déli hadsereggel *Dembinszky* vezérlete alatt Szeged felé vonult, s a szőregi, csatádi, tót-komlósi, kisbecskereki és a temesvári csatában részt vett.

Komlóssy Temesvár alatt *Mészáros Lázár* parancsára a magyar hadsereg jobbszárnya lovasságának első vonalát vezérelte, s azzal egy dzsidás ezredet, mely egy magyar üteget elfoglalt, s a tüzéreket

Komlóssy Lajos magyar királyi honvédőrnagy.

lekaszabolta és szétszórta, megtámadván, futásra kényszeríté, s az ágyukat visszavette. Ez volt utolsó hadműködése.

Komlóssy Temesvártól Erdélyország felé való vonulás alkalmával Bemhez akart csatlakozni, azt azonban utól nem érthette, miért is lovasságát árutakon, annak dacára, hogy Boros-Jenőn áthaladt, szerencsésen Nagyváradig vitte, itt azonban az oroszok által annyira körül volt véve, hogy a fegyvert lerakni kényszerült. Emberei nagyjából utközben elszök-döstek, de csaknem mind oroszkezre kerültek.

Az oroszoktól mindenki útlevelet kapott, s hazabocsátott. Később Haynau parancsára meg kellett Pesten jelennie, s 8 hónapi belebezés után várfogságra íteltetett, de Haynau ama nevezetes amnestiájában ő is részesülvén, szabadon bocsátott. Jelenleg magyar kir. honvéd-örnagynak neveztetett ki.

A szerződés lapunk kiadójával 1. július óta megszűnt. Ezentúl a szerkesztőség hordozandja a „Honvéd” kiadási költségeit is. Ebből önként folyik, hogy a „Honvéd” csak úgy tarthatja fenn magát, ha a magyar katonai körök részvételével találkozik; tehát lapunk nem csak a régi honvédség, hanem az új honvédelem érdekeit is, és egyáltalában mindennemű magyar katonai érdeket fog képviselni.

Szerkesztőség.

Egy szó a cs. k. közös tábori karhoz.

Midőn a magyar legióról szóló hivatalos jelentést alább közöljük, egyszersmind egy komoly szót intézünk a közös cs. k. tábori karhoz.

Ezen testület magát még mindig az osztrák Kamarilla organumának képzeli és a történelmet magyar-ellenes és osztrák reactionarius szempontból írja. Sérti a magyar nemzet egyik leghivebb szövetségessét, a porosz népet; sérti a szászországi hadserget; sérti a magyar nemzet közérzetét.

Azért ezen „közös”, a magyar nemzet pénzéből is fizetett tábori karnak következőt nyilvánítunk, még pedig azon meggyőződéssel, hogy az egész magyar nemzet véleményét pártkülönbség nélkül tolmácsoljuk:

Valahányszor a magyar alkotmány fel van függesztve, a harc Ausztria ellen, akár fegyverrel, akár tollal hazafi szent kötelesség.

Az 1848-iki szabadságharcot mindenki dicsőségnek tartja; nem különben hálára kötelezte a magyar nemzetet az olasz és porosz-magyar legiók működése, és ezeknek a magyar nemzet osztrák járom alóli felszabadításra célzó terveik.

Ha a cs. k. tábori kar nem bír ezen magyar nemzetes szempontokra felemelkedni, ha nem bírja belátni, hogy mennyire sérti hivatalos jelentése a magyar közérzetet, akkor ne csodálkozzék, ha a magyar nemzet titkos haraggal fog mindig a két-fejű sasra és a fekete-sárga zászlóra tekinteni. És miután a cs. kir. tábori kar a történelmet írja, elmondjuk neki mit irand felőle a magyar történetíró:

„Az osztrák cs. k. tábori kar a magyar kir. házra végtelen szerencsétlenséget hozott. Békében a magyar nép szeretetét a királyi ház iránt aláásta, az osztrák birodalom két részét egymás ellen ingerelte, az idegen hatalmak féltékenységét felébresztette; háboruban pedig minden döntő csatát elvesztett, a min csodálkozni nem lehet.

Mert miként lehetne háboruban nagy tettekre képes egy testület, mely békében ily kisszerű és korlátolt felfogást tanusít.

Az említett hivatalos jelentés így hangzik:

Ausztria harczi 1866-ban.

(Cs. kir. ausztriai tábornoki hivatalos jelentése.)

A magyar legió alakulása, valamint annak tevékenysége felett, az ausztriai tábornoki történelmi mű következőleg nyilatkozik:

„A porosz hadvezérlés már július hó első felében egy magyar legió alakítására határozta el magát, hogy azt Magyarországba hatolni engedje. A magyar menekültek Olasz- és Franciaországból összehívtak, legió tiszteiv kinevezettek, s mint emissariusok alkalmaztak, hogy a magyar nemzetiségű hadifoglyokat, kik a többiektől elkülönítve egy ponton egyesítve voltak, hőszegésre elcsábítsák, miért is azoknak a legfényesebb ígéretek tétettek, s a mellett a tévutrazetés s a

szigor mindennemű eszközei sem maradtak el. (Ez nem való — minden magyar hazafi elnyomott hazája felszabadítására örömmel ment. Szerk.)

Fájdalom, eme fáradozásokat siker koronázta; 3—4000 fogoly, többen közöttük, hogy a kemény hadi fogságból mihamarabb hazájukba, valamint a hadsereghez juthassanak, a legióba való belépésre beleegyeztek, mely Glogau, Reisse és Glatz városokban állított fel, több Minié-fegyverrel felszerelt gyalogsági zászlóalj, egy lovas osztályból és egy, az elfoglalt osztrák lövegekből alakult ütegből való összeállítandó. Ezen csapat vezérének oldala mellett a menekült magyar nemesség néhány tagja állott.

Július 27-én — tehát a nikolsburgi békeelőzmények aláírása napján — 2 zászlóalj és egy lovasosztály a sléziai erődökből Oderbergbe érkezett a vasuton, a további szállítmányoknak következni kellett. Oderbergből a menet azonnal Schumburg felé folytatott, s itt egy erdőben tábort ütöttek.

Nem eléggé világos, vajjon a legió átmenetileg miért vonult vissza a porosz határok mögé. Mindamellett egy a legió tisztei által ezután csakhamar tartott haditanácsban, Magyarország ellen egy ismételt előnyomulás határozatott, s az úgynevezett: „királyi porosz párhívek teste” (azaz: a magyar felszabadulás harcossai, Szerk.) körülbelül 2000 gyalog s egy lovas-osztály erejéig, ismét átlépte a sléziai határt, s a nélkül, hogy a porosz parancsnokok bármily akadályt gördítettek volna útjába, sőt inkább azok támogatása mellett, s a még Sléziában álló porosz hadak által fedezve, augusztus 1-jén Schönhofba érkezett, 2-án Bruzovizon át Morawkára, 3-án a hegység között a magyar határon áthaladt, a hol az úgynevezett Fehér-Keresztnél táborozott, végre aug. 4-én Turzowkára Magyarországra érkezett.

A krakói várparancsnok, báró Rzikowsky altábornagy, jul. 30-án Bécsből parancsot kapott, hogy a legiónak Magyarországra leendő benyomulását megakadályozza, s ezen célra azonnal a 4-ik Roszbach és Parma zászlóaljat, továbbá két század Grünne-dzsidást és egy üteg ágyut Fischer tábornoki ezredes parancsnoksága alatt Saybuschban egybegyűlni rendelé, hogy innen, miután a porosz-hadak Slézián átvezető minden bejáratot elzártak, Czaczán keresztül Magyarországra a legió ellen mehessen.

Egyidejűleg a 2-ik hadtest is, mely az alatt Pozsony zárvalozásánál állott, a hadvezérség parancsa folytán egy osztály, 6. számú Császár-dzsidást és két zászlóalj vadászt, mindkettőt Dorner ezredes alatt Sileinba küldötte, a hová a vadászok, nagyjából kocsin szállítva, 2-án, a dzsidások pedig aug. 4-én érkeztek. A legerélyesebb eljárás, s a fegyverrel való legkiméletlenebb bánásmód a kötelesség feledett csapat ellen, a hadvezérség által minden osztálynak kötelességévé tétetett. (Elhiszszük. Rég tudjuk, hogy a tábori kar mindnyájunkat felakasztatna, ha tőle függne. Sokat akar a szarka, de nem bírja a farka. Szerk.)

A Saybuschban egybegyűlt csapatok, miután a vett hírek folytán Klapkát ismét a porosz határok mögé visszavonulni hitték, s csakis aug. 2-án értesültek arról, hogy előre nyomul. 3-án Milowka, s 4-én Czacza felé indultak. Mig e napon egy félszázad dzsidás Turzowkán át előre küldetett, s a jó hegyi uton Friedlandfelé haladt, az alatt Klapka ellenkező irányban, az igen rozsz hegyi uton Fehér-keresztől Turzowkára ment le, s ekként a magyar földre lépett, mindamellett csak néhány órára. Egy nagyszámú csendőri és 2-ik vadász-zászlóalji őrzőjárat már igen közéről figyeltek reá; — egy szakasz gyalogság, mely Czaczáról kocsikon előre küldetett, s csakhamar reá egy félszázad dzsidás is, igen közel értek a felkelők táborához, mig a Galicziából érkező portyázóhad zöme erőszakolt menetekben igyekezett Turzowkát elérni, s este ezen hely közelébe hatolt.

Klapka tulnyomó erővel szemközt látván magát, még este előtt elindult, a kocsikon szállított őrzőjáratoktól üldözötve, s miként később kiderült: egész csapatával a Makow- és Karowitzon át Rosenau felé vezető, igen fáradsalmas utat választá, a hová 5-én megérkezett. E napon ugyanezen irányban gr. Kálnoky alezredes egy lovas-századdal, a 4. sz. Roszbach zászlóaljjal és két ágyuval Karowitzig, a 2-ik vadász zászlóalj Makowig követte, mig a 4-ik Parma zászlóalj és 6 ágyu a Beskideken át Friedlandig haladtak, hogy az ellenségnek Neutitscheinba való visszavonulását meghehítsák.

Azonban, miután a porosz csapatok visszavonulásukat a kijelölt vonal mögé megkezdték, s a Felső-Sléziában való szabad közlekedés helyreállított.

Braisach tábornok is Bielitzből mozgásba téve csapatait, s már 5-én előcsapatával (Schmerling 4-ik zászlóalj) Dobraut, hadteste zömével pedig Teschent érte el. Délután egy dzsidás őrzőjárat Rosnau felé indult, a hol a magyar legiót táborban találta, s Hochwaldnál a kocsin menekülő Klapka hadsegédjét, gróf Scherr Thosz-t, a ki parancsnoka által Stolberg tábornokhoz sürgönyökkel küldetett, elfogta*). A 4-dik Schmerling zászlóalj még azon éjjel Rosnau felé Frankstadtig kocsikon szállított.

Miután az elfogott sürgönyből kiderült, hogy a magyar legió további visszavonulását Neutitscheinon át véghez viheti; 6-án reggel Friedlandból egy, kocsikon szállított század és egy 6—6 fogatú fél-

*) Ezen fogoly Krakóban a haditörvényszék elébe állított s halálra ítéltetett, azután 10 évi börtönfogságra megkegyelmezett, és végre, miután gróf Bismark visszatorlással fenyegetődött, mielőtt még a büntetést megkezdte volna, szabadon bocsátott.